

El llenguatge

Sortir de mare

29/VI/1977

La mare del riu és el llit d'aquest riu, és a dir, la depressió del terreny per on s'esmunyen les seves aigües. Quan, a causa d'un aiguat, els rius revénen, a vegades surten de mare, és a dir, es desborden. Sortir de mare és una locució verbal usada també en sentit figurat, parlant d'un afer que comporta més conseqüències del compte, d'una persona que perd la necessària contenció, etc. I anàlogament podem dir del verb desbordar.

Ves per on, doncs, la nostra locució sortir de mare pot usar-se, de fet, amb un valor anàleg o aproximat a aquell amb què s'usa actualment el verb del castellà «desmadrarse», imprescindible, diria hom, en determinats textos, i al qual molts catalanoparlants no se saben estar tampoc de recórrer. Cal advertir, però, que el camí recorregut, en aquest cas, per l'expressió castellana és un altre. «Desmadrar» vol dir, en sentit recte, separar de la mare (però no de la mare del riu sinó, els animals, de la pròpia) i és a partir d'aquest sentit que aquest verb ha passat a significar «perdre la contenció, la mesura».

Qui és amo i senyor de la pròpia expressió i l'enriqueix bevent en fons de bondat acreditada no necessita que li forneixen equivalències, perquè ja no li cal substituir res. Però, ai las, aquest no és pas el cas de tothom! Assenyalem, per tant, amb què compten en aquest camp de significació a més dels termes verbals, sortir de mare i desbordarse, ja indicats. Com a noms substantius poden ésser adquats desbordament, desmesura, excés, disbauxa... i com a adjectius desmesurat, desenfrenat, desordenat, desfermat, excessiu...

El llenguatge permet, és clar, moltes altres solucions que es poden poar en la rica fraseologia popular o bé de creació pròpia, si es té prou capacitat per a fer-ho. Salvador Espriu fa dir a un dels seus personatges (Primera història d'Esther): I freno, desgraciat d'un hom, car esberlo (...) el carro pel pedregar.

Albert Jané